

Fonaments Socials del Comportament Humà
AC2 - L'Ordre Social / El conflicte Social
Entrega 18/05/03

- [GUIA MÒDUL III](#)
 - [GUIA MÒDUL IV](#)
 - [PRESENTACIÓ PAC 2](#)
 - [CORRECCIÓ PAC2 \(Consultor: Jordi Sanz Porras\)](#)
-

GUIA MÒDUL III - L'ORDRE SOCIAL :

1. CONCEPTES, ELEMENTS I ENFOCAMENT DE L'ORDRE SOCIAL

1.1. Conceptes i elements

- Molts autors identifiquen el concepte ordre social amb "estructura social", "status quo", "equilibri", "homeòstasi o entropia social" i els oposen a "desordre social", "desorganització", "caos" o fins i tot a "canvi social". Parlar d'ordre és diferent segons l'espai físic (Occident-Orient, per exemple) i segons el temps (passat, present).
- El concepte de socialització tracta d'un procés pel qual la persona aprèn i interioritza, en el transcurs de la seva vida, els elements socioculturals del seu medi ambient, els integra i dona estructura a la seva personalitat, sota la influència d'experiències i agents socials significatius, per adaptar-se així a l'entorn social (Giddens, 1991).
- Per la socialització són necessaris determinats elements (sancions, rol estatus o símbols...).
- Les funcions dels valors són les següents: a) coherència i cohesió als models i regles diferents d'una societat, b) elements d'unitat psicosociològica de les persones, cohesió de les persones amb el seu entorn, i c) integració social, que és el que Comte anomena consens social o Durkheim, solidaritat social. L'acció social és acció simbòlica: els símbols són alguns dels principals fonaments de l'acció i ordre social. El símbol té la funció de comunicació, participació, i d'organització jeràrquica.
- Les funcions de les "institucions" com agents d'ordre social : donar estabilitat i solidesa a l'acció col·lectiva; sistematitzar els símbols per a l'entesa mútua; legitimar valors i normes; encarregar-se de la socialització i l'educació, del control i la comunicació; organitzar racionalment la divisió dels treballs, etc. Però aquestes institucions també poden ser disfuncionals, en el sentit que poden frenar la innovació social o paraitzar el progrés.
- Les funcions del concepte de cultura són : servir de vincle, de llaç, de portadora d'unes pautes i valors comuns.
- Tota organització social té tant elements culturals com elements estructurals, per exemple, activitats o tasques diàries; divisió del treball (estatus i rols), xarxes de relacions social, marcs d'organització d'aquestes xarxes, grups informals, jerarquies, relacions de conflicte, condicions físiques o materials, fonts necessàries per a subsistir i importància del medi en el qual es desenvolupa.

1.2. Alguns enfocaments

Des de l'estructural-funcionalisme s'utilitza la noció d'"equilibri" o d'"homeòstasi social" per a referir-se a l'"ordre social". Parsons (1902-1979) va assenyalar quatre requisits que tota societat ha de satisfer si es vol mantenir en equilibri, tenir "un ordre persistent" i "desenvolupar un procés ordenat" : adaptació, compliment d'objectius, integració i manteniment de les pautes. Aquestes quatre funcions serien desenvolupades per quatre subsistemes respectivament: subsistema econòmic (divisió del treball), polític (poder legítim), comunitari-societal (socialització) i cultural (creences, valors).

Seguint Rocher (1990) : L'acció humana en societat obeeix a un cert "determinisme", ja que revela unes constants i prou "uniformització" de les conductes individuals per a permetre la previsió o predicció. Aquest determinisme s'anomena ordre, però des de la sociologia no es tracta d'un ordre misteriós o superior ni d'un consens entre persones, sinó que es tracta d'un ordre inherent a la vida social. Es tracta d'un "ordre natural", gràcies a aquest ordre és possible la vida en societat.

2. ELS AGENTS DE L'ORDRE SOCIAL

2.1. La família

La forma de família predominant en les societats actuals és la denominada família nuclear : aquella que està formada exclusivament pel pare, la mare i els fills, convivint en una mateixa llar. Així, ens trobem amb tres (i només tres) posicions socials dins una mateixa llar.

Canvis rellevants en la família : increment de l'esperança de vida i caiguda de la natalitat als països desenvolupats.

Canvis de caràcter social més profund : Divorci i Dona i mercat de treball.

Les famílies monoparentals són aquelles constituïdes per un sol progenitor i un fill o més. Processos que es donen en les famílies monoparentals encapçalades per una dona :

- la dona té un estatus baix en el mercat de treball;
- l'organització general del treball castiga una dona amb un fill,

Es produeix una coexistència en el temps de les generacions, però generalment no una convivència de més de dues en una mateixa llar. Segons diversos autors, aquesta situació ha donat lloc a un tipus de família, predominant en les nostres societats, que podríem caracteritzar com a família extensa modificada.

L'escenari actual sembla que es caracteritza per una problematització del cicle vital dels individus. Abans, la trajectòria era clara: festeig, casament, fills, criança dels fills i niu buit. Ara aquesta trajectòria lineal s'ha complicat. Després del casament pot venir el divorci, la creació d'una família monoparental i potser després la creació d'una nova família, per exemple.

2.2. La religió

Un altre dels actors relacionats amb l'ordre social és la religió i els seus components (funcions, creences, esglésies, sectes i cultes). La menor influència de les religions tradicionals, no implica la pèrdua d'importància i secularització total, sinó més aviat l'aparició de noves religions-cultes-sectes que continuen tenint funcions importants.

2.2.1. Religió i ordre social: una revisió

Seguint Pastor (1990), la religió pot ser que tracti d'éssers sobrenaturals (Déu, déus, àngels, dimonis, Krishna, Gautama o quart Buda), de llocs sobrenaturals (cel, infern, Olimp, Ganges, Meca), de forces sobrenaturals (Esperit Sant, Karma o Lli hindú, el Tao confuciuà o panteisme harmònic), d'entitats sobrenaturals (ànima, reencarnacions, transmigració, esperit dels avantpassats). En qualsevol cas, a la psicociologia no li toca de dilucidar sobre això sinó analitzar el fet que el comportament o acció social es guia per un ordre de significats i creences; que aquestes creences tenen efectes sobre l'economia, família, política, i que, al seu torn, el comportament individual i la societat afecten la religió.

2.2.2. El paper psicociològic de la religió

Funcions de la religió :

- Cohesió social.
- Control social.
- Funció cognitiva, de dotació de sentit vital.
- Funció afectiva.
- Funció d'identitat.
- Funció catàrtica.
- Funció "patològica" perquè infantilitza i indueix a la regressió.
- Canvi social.
- conflicte social.

2.2.3. Velles i noves formes d'organització religiosa i moral

- Religions politeïstes : hinduisme, budisme, confucianisme i taoisme.
- Religions monoteïstes : judaisme, cristianisme (catòlic, protestant i ortodox), islamisme.
- Religions "menors" : totemisme (existència de poders sobrenaturals en determinats animals o plantes amb què s'identifica simbòlicament un grup), o l'animisme (creença en la qual els elements del món natural constitueixen formes de vida conscient que afecten la humanitat: presència d'esperits benignes i malignes al món).
- Sectes : les característiques bàsiques per a identificar un grup sectari o secta, independent del seu sistema de creences, s'ha de basar en: voluntarietat, exclusivisme (exigeixen submissió absoluta), mèrits (l'adepte ha de complir unes "proves"), autoidentificació (l'adepte és "un dels nostres"), estatus d'elit (sentiment de "ser elegits"), expulsió (càstig i expulsió a qui no segueix els preceptes), consciència, legitimació (mitjançant un líder carismàtic i altres tècniques).

a) generalment l'origen de la secta deriva d'una persona que és el líder, b) l'estructura de poder o relació entre el líder i els adeptes és autoritària, no democràtica, c) els líders o el grup de líders apliquen un programa atractiu i coordinat de persuasió, que manipula el pensament o produeix un brainwashing.

Les persones, comparteixen o són captats per aquests grups principalment per les causes següents: a) característiques personals, b) necessitats insatisfetes (d'afiliació, reconeixement, protecció, noves experiències, afecte, per exemple), c) oferta atractiva i innovadora d'aquests grups, i d) cerca de resposta a diversos problemes.

Efectes i conseqüències d'aquestes sectes sobre el comportament individual i social :

- a) personal (reducció de llibertat en diversos sentits, desequilibri psíquic, manipulació d'idees, valors i comportaments social, canvi d'identitat, pèrdua d'intimitat, dependència, depressió, idealisme ingenu);
 - b) familiar (aïllament de la família, separació, conflictes);
 - c) social (falta de relacions extragrups, autoritarisme "subliminar", violència, racisme, sexisme, inadaptació, intolerància);
 - d) polític (amença a les institucions legítimes, conspiració, radicalismes, rebuig de líders formals);
 - e) econòmic (fraus, robatoris, enganys, pobresa, desigualtat socioeconòmica), i fins i tot
 - f) canvis físicosomàtics (alteracions diverses, deteriorament de la salut mental i física).
- Ocultismes : màgia, la bruixeria, la quiromància, la fetilleria, satanisme, espiritisme, etc.
 - Futurologia, telepredicadors, curanderos, endevinació, oracles-vidència, esoterisme, etc.

2.3. El sistema educatiu

2.3.1. Breu anàlisi històrica del sistema educatiu

La institucionalització definitiva de l'escola pública, obligatòria i gratuïta no es produeix fins a la segona meitat del segle XIX a Europa. Però els moments inicial de l'escola es poden situar entorn dels segles XV-XVI.

Aquí, es planteja la necessitat de governar també els infants. Des d'aquest moment, l'infant es converteix en objecte d'intervenció politicopedagògica, i d'aquesta manera s'inicia la invenció mateixa de la noció d'infància.

2.3.2. El sistema educatiu contemporani i l'ordre social

En primer lloc, les classes socials són molt desiguals en termes d'ingressos o nivell de renda. Estudiar, sobretot en nivell postobligatori, té certs costos econòmics, tant directes (els que origina directament d'ensenyament), com indirectes (és a dir, els ingressos perduts, els diners que es deixa de guanyar per a dedicar-se a l'estudi). Es tracta del cost d'oportunitat: el que es perd amb una activitat en termes d'una activitat alternativa (allò de què es prescindeix). Un mateix cost en termes absoluts té una importància relativa molt més gran com més petits siguin els ingressos de les famílies. Mentre l'ensenyament tingui un cost d'oportunitat estudiaran més les classes econòmicament més poderoses.

En segon lloc, hi ha diferències en recursos socioculturals que poden fer que no totes les classes valorin l'educació de la mateixa manera. Es constaten aspiracions educatives més grans en les classes mitjanes que en les propietàries, en aquelles caracteritzades pel treball no manual enfront de les classes el treball de les quals és manual.

El sistema educatiu, lluny d'assegurar la possibilitat d'igualació entre les classes socials treballa en sentit contrari, com una institució per al manteniment de l'estructura social imperant. Aquí tenen ple sentit les teories anomenades credencialistes. Si l'educació està relacionada amb el prestigi és perquè els empresaris necessiten senyals de la productivitat d'aquells que contractaran. Busquen productivitat, però aquesta no es pot observar abans que l'individu es posi a treballar. Per tant, els empresaris es guien per senyals diversos, un dels quals, el més important, és l'educació. La raó perquè l'educació sigui un indicador de la productivitat és que les qualitats necessàries per a assolir una alta productivitat són similar (o coincidents) a les necessàries per a romandre en el sistema educatiu.

2.4. Treball

2.4.1. Treball i ordre social: una revisió

Es tracta d'un concepte multidimensional, que té diversos significats (el treball com a càrrega, com a deure, com a vocació, etc.), diverses dimensions (social, política, grupal, personal) i, per això, la complexitat de la seva anàlisi.

2.4.2. El paper psicosociològic del treball

Funcions psicosociològiques del treball :

- Funció econòmica.
- Funció de proporcionar confort i comoditat.
- Funció d'estructuració del temps i l'espai.
- El treball com deure personal i social.
- El treball com a font d'interacció i relacions socials.

- El treball com a font d'oportunitats per al desenvolupament d'habilitats i destreses, d'expectatives, projectes, coneixement.
- Funció de poder i control.
- Funció d'estatus i prestigi social.
- Funció de proporcionar identitat personal, laboral, social.
- Funció integradora.

Disfuncions o funcions negatives del treball :

- En l'àmbit psicofísic: fatiga, estrès, ansietat, trastorns del son-vigília, trastorns alimentaris, increment del consum de drogues i alcohol, desequilibris físics i psicològics, solitud, deteriorament de la salut mental, i fins i tot arribar al suïcidi, a la mort.
- En l'àmbit psicosocial: sensació de fracàs, frustració, insatisfacció, anomia, desànim, depressió, desmotivació, baixa autoestima i autovaloració, desvaloració i degradació (social i personal).
- En l'àmbit socioeconòmic i sociolaboral: accidentabilitat, absentisme, acomiadament, precarietat, explotació, alienació, prejubilació involuntària, marginació, desigualtat, insolidaritat, aïllament, inadaptació sociolaboral, exclusió, estancament professional, discriminació.

2.4.3. Velles i noves formes d'organització social mitjançant el treball

El treball (sobre la desocupació i la precarietat laboral) és reconegut com a preocupació principal en l'àmbit mundial. Diversos organismes polítics, els especialistes, les institucions internacionals (OCDE, UE, OIT, etc.) consideren l'ocupació com un dels temes prioritats que cal tractar per al "nou ordre econòmic mundial".

2.5. Altres agents de l'ordre social

- Els agents polítics.
- Els mitjans de comunicació social.
- Organitzacions o associacions com les ONG, nous moviments de protesta o altres agrupacions.

3. LES RELACIONS ENTRE L'ORDRE SOCIAL I L'INDIVIDU: ALGUNS EXEMPLES

3.1. Solidaritat social i suïcidi

En el "suïcidi egoista" ens trobem amb el fet que l'individu sofreix una desvinculació de la societat. Representa un estat d'excessiva individuació.

El "suïcidi altruista" es presenta en contrast amb l'anterior. En aquest cas, l'estat social és de total integració. En cert sentit, el suïcidi es presenta com una "obligació".

El "suïcidi fatalista" representa un excés de reglamentació, una regulació total de la vida de l'individu. Les normes socials ofeguen, i les tendències individuals estan regulades per una disciplina opressiva.

3.2. La desocupació

Les investigacions longitudinals han posat de manifest que és la desocupació el factor causal fonamental en la relació entre manca d'ocupació i deteriorament psicològic, almenys si ens referim a benestar psicològic general i certs tipus de deteriorament emocional, per exemple, la depressió.

3.3. Discriminació social: gènere, edat, estatus i d'altres

Parlar de discriminació és parlar de "desigualtat", rebuig a la diferència, sublimació del que és comú...

Tipus de discriminacions :

- Discriminació per gènere. Discriminació per estat civil i situació familiar. Homofòbia
- Discriminació per edat o ageism.
- Discriminació per estatus socioeconòmic (classisme o diferència per classes).
- Discriminació per espai, territori, hàbitat. Xenofòbia, nacionalisme, xovinisme (referit al país o comunitat autònoma), europeisme, americanisme (en l'àmbit del continent), localisme (referit a les diferències entre pobles, fins i tot barris).
- Discriminació per llengua, idioma. Aquest tipus de discriminació, en relació amb l'anterior, deriva d'alguns aspectes culturals com són la llengua l'idioma i altres símbols (costums, vestimenta, normes, ritus, etc.) que distingeixen uns grups d'uns altres.
- Discriminació per aspecte físic, biològic. El color de la pell i els trets físics... , la malaltia o discapacitat.

- Discriminació per ideologia, religió.

La unió de diversos tipus de discriminació sobre una mateixa persona o grup social és el que s'anomena discriminació múltiple.

GUIA MÒDUL IV - EL CONFLICTE SOCIAL :

1. ELS CONFLICTES SOCIALS: DEFINICIONS

Conflicte: estat en el qual percebem incompatibilitat entre accions o entre propòsits..

2. L'ESTUDI MATERIAL DELS CONFLICTES

2.1. Conflictes entre rols

Des de la sociologia, un individu es defineix per les accions que fa en diverses societats.

Socialment, l'individu es defineix per una multiplicitat de rols o papers socials que es corresponen amb una determinada posició dels individus en la seva relació amb els altres, o estatus.

Conflicte intrarol : conflicte derivat de la diversitat d'expectatives sobre el mateix paper.

Rolar-sets : quan els diferents rols són complementaris en un individu formen conjunts o rolar-sets

Conflicte interrol : quan els diferents rols competeixen pel temps i les energies de l'individu. És subjectiu i objectiu alhora.

2.2. Conflictes entre individus

Depenen de les circumstàncies socials. Situació inversa a la del conflicte interrol.

2.3. Conflictes entre grups

2.3.1. Grups no organitzats: famílies

El tipus més pur de conflicte interfamiliar es dona quan l'estat no existeix, o quan no és tant fort que pugui sotmetre efectivament les famílies a la seva jurisdicció.

2.3.2. Grups organitzats: faccions i grups funcionals

Els conflictes faccionals es produeixen en tot tipus d'organitzacions (partits polítics, heretgies al culte dominant...).

Les lluites de faccions assoleixen tots els graus d'intensitat, des de la mera rivalitat esportiva a la guerra oberta; i solen ser molt aguts ja que les faccions no volen la separació o aquesta no és possible.

2.3.3. Conflicte entre comunitats

Les comunitats es defineixen per l'intercanvi social. Els intercanvis socials més importants són el matrimoni i la convivialitat (connubium i convivium, en termes de Weber). Els intercanvis socials es donen directament entre famílies, i quan es donen entre individus tenen una forta orientació familiar.

Quan dues comunitats o més comparteixen el mateix espai físic se solen produir conflictes. Un conflicte intercomunitari típic és el relacionat amb el sexe: els homes d'una comunitat pensen que els de l'altra els volen prendre les seves dones.

2.3.4. Els conflictes entre estats i la guerra

Guerra : Conflicte violent organitzat. Les guerres són pròpiament una fase dels conflictes, aquella en la qual s'encaminen a la seva resolució violenta.

Èpoques en el desenvolupament de les guerres a Occident :

- Època medieval : Mitjà d'adquirir riqueses per robatori o saqueig. Participació voluntària de tots els que hi poden invertir. Les encapçala el Príncep.
- Època moderna : Les encapçalen reis i prínceps. Participació només de l'exercit.
- Guerres nacionals : A partir de la Revolució Francesa. Es mobilitza la nació sencera (reclutament o lleva obligatòria). El centre simbòlic és la capital de la nació.
- Guerres totals o contemporànies : Mobilització total dels recursos i de la població. Apareixen els bombardejos per minar la moral de la població.
- Guerres tecnològiques : La pau es basa en la mútua capacitat de destrucció.

3. ELS CONFLICTES SOCIALS: PRECISIONS CONCEPTUALS

3.1. Sobre la definició

Contextos funcionals : consten d'accions i rols que es complementen (una empresa, una família, un equip de futbol...).

Contextos d'interdependència : les accions d'un són només condició, però no complement de les accions dels altres (una cursa, un mercat o un combat...).

És dona transició gradual i fluida de Competència a Conflicte latent i d'aquest a Conflicte manifest.

Competència : es dóna quan es persegueixen les mateixes finalitats sense obstaculitzar directament les accions dels altres. La desigualtat d'èxit que s'origina només pot donar lloc a conflictes si hi ha enveja, però a mesura que els mitjans o les finalitats són escassos, es creen incentius per destorbar l'acció dels altres, que passen de competidors a contraris.

Conflicte latent : oposició d'interessos o de desitjos de la qual es pot esperar un conflicte.

S'obstaculitzen les accions dels altres de moltes maneres, la més remarcable de les quals és la violència.

3.2. Conflicte i consens: una falsa oposició

Consens : quan els actors perceben o entenen el que ocorre de la mateixa manera.

Dissentiment o Desacord : quan la defineixen de maneres diferents.

El contrari de conflicte és l'harmonia; el contrari de consens, el desacord. Hi pot haver alhora:

- conflicte amb consens : quan tots estan d'acord en què alguna cosa és una ofensa i s'ha de venjar (situació habitual en contextos d'interdependència, quan es violen normes importants i el violador no accepta el càstig).
- conflicte amb dissentiment : quan ambdós conductors creuen que tenen preferència i intenten posar-se al mateix lloc (situació habitual en contextos funcionals).
- harmonia amb consens : quan els dos conductors pensen que la preferència la té el de la dreta i aquest passa davant de la complaguda mirada de l'altre (situació habitual en contextos funcionals).
- harmonia amb dissentiment : quan un conductor pensa que és millor anar per l'autopista de peatge i l'altre per la carretera pública i així ho fan (situació habitual en contextos d'interdependència).

3.3. Sobre les causes dels conflictes

- Situació originària de conflicte : Els primers humans que es troben, lluiten.
Per què es donin conflictes, cal que : a) hi hagi valors comuns (tots els contendents desitgen la mateixa cosa, com a finalitat o com a mitjà) i b) el que és desitjat, el que té valor, sigui escàs.
L'agressivitat no és causa dels conflictes, és tan sols una condició per a l'existència de conflictes violents directes.
- Situació originària d'harmonia : Els primers humans que es troben, cooperen.
Per què es doni cooperació, cal que els contendents es desitgin l'un a l'altre el fet que l'un desitgi una cosa que no pot treure a l'altre: amor, amistat, companyia.
Encara que hi hagi cooperació pot sorgir el conflicte, degut als termes de l'intercanvi.
Els conflictes entre famílies diferents s'expliquen alhora per l'hostilitat cap als estranys i per l'altruisme o solidaritat amb els propis.

4. L'ESTUDI FORMAL DELS CONFLICTES

4.1. Simmel i el formalisme

L'objecte de la sociologia és l'estudi de les maneres en què els éssers humans s'associen (que segons ell, són les mateixes)

Proposicions generals comunes a tots els conflictes :

- El conflicte és una forma essencial i universal de societat, complementari de la integració o l'harmonia.
- Els grups es poden classificar pel grau de presència de conflicte en ells.
- El tercer membre d'una tríada pot adoptar tres funcions possibles quan els altres dos entren en conflicte: mitjancer (es manté entre les parts i els impedeix d'entrar en conflicte), tertium gaudens (aprofita la dissensió dels altres en favor propi) i divide et impera (provoca ell mateix el conflicte entre les altres dos a fi d'aprofitar-lo).
- Els conflictes per causes impersonals són més aguts que els conflictes per interessos personals.
- El conflicte modifica l'estructura dels grups que hi participen, i provoca moltes vegades més unitat i cohesió, i afavoreix la centralització dels mitjans i el poder del Govern.
- Els conflictes solen acabar de tres maneres principals: victòria, compromís, conciliació.

4.2. Les funcions del conflicte social: Coser

Continuant l'obra de Simmel, Lewis Coser va posar en relleu la importància del conflicte per al funcionament de les societats. L'obra de Coser *Funciones del conflicto social* està estructurada com un comentari de l'article "Der Streit" de Simmel. La diferència fonamental amb Simmel és que mentre aquest veia la vida social com una dialèctica de contraris, Coser s'esforça per distingir i subratllar les conseqüències positives -funcions- del conflicte per a la vida dels grups.

- Distingeix entre conflictes autèntics (pel poder, la riquesa, l'estatus...; tenen solució) i conflictes inautèntics (aquells l'únic objecte dels quals és la descàrrega agressiva).
- A causa d'un mecanisme de pèrdua d'identitat, les lluites per causes nobles (ciència, pàtria, religió) solen ser més agudes i aferrissades que les lluites per simples interessos personals.
- El conflicte bèl·lic produiria sobre els estats contendents tres efectes potencials: centralització, reunificació i despotisme. Però aquests efectes s'actualitzin depèn de l'estructura social i del seu grau de cohesió.
- Una de les funcions socials de la violència és servir de senyal de perill als ciutadans i els governs, en absència d'equivalents funcionals.

4.3. La teoria de jocs

El concepte bàsic és el de matriu de joc. Es tracta d'una matriu i cadascuna de les seves caselles representa una situació amb els resultats per a cada jugador.

L'aplicació de la teoria de jocs als conflictes ha estat molt important, encara que presenta certs límits:

- Assumeix que els actors actuen racionalment, cosa que limita molt la utilitat dels models.
- Produeix una forta tendència a aplicar models simples, com són models de suma-zero, i a menysprear els models complexos.
- No és una extensió de la teoria de l'acció racional a la teoria del conflicte, ja que moltes vegades no proporciona una estratègia.

4.4. La dinàmica dels conflictes

Trets característics dels conflictes segons la dinàmica o seqüència :

- Segons l'origen : En primer lloc hi ha els conflictes d'escassetat, que neixen perquè els actors (individus o grups) es disputen la possessió o ús d'un valor escàs compartit. En segon lloc hi ha els conflictes per desacord, en els quals els actors, que solen pertànyer a un mateix grup, disputen sobre la manera de fer les coses, és a dir, sobre com i per a què fer servir els mitjans del grup. En tercer lloc hi ha els conflictes per injustícia en la qual una de les parts pensa que l'altra li deu una cosa que és seva.
- Exhibició de forces : En la major part dels casos les actuacions hostils comencen essent reduïdes i pretenen servir només d'advertència. Els conflictes són costosos, de manera que gairebé tot el món compara els seus costos amb els seus beneficis.
- En els conflictes emocionals, tant si són individuals com si són col·lectius, l'odi o el sentiment d'injustícia pot arribar a estar per sobre del propi interès. En els conflictes relatius a l'honor, pot ser que els implicats pensin que només la lluita a mort pot rentar l'ofensa i resoldre el conflicte.
- Escalada o progressió : Si no existeix informació, o si la que existeix no sembla de confiança, o si és tan incompleta que no és possible determinar amb un probabilitat convincent el resultat de la lluita abans d'emprendre-la, llavors augmenten les probabilitats que el conflicte esclati i es converteixi en lluita.
- Resolució : En general, els conflictes no acaben mentre una de les parts pensa que li convé més continuar-lo. Una solució "racional" dels conflictes reflectiria en cada cas la correlació de forces dels contendents, sense cap lloc per a consideracions de justícia.

Els procediments informals de resolució de conflictes operen sobretot al costat de la informació: tracten de fer veure als contendents les conseqüències de les seves accions, cridant-los, en primer lloc, a la calma. Els procediments formals, com el dret, operen simultàniament al costat de la informació i al costat dels costos.

5. TEORIES CONFLICTUALS DE LA SOCIETAT

Del darwinisme social sorgeixen dues tendències :

- Una predominant a Anglaterra i els Estats Units : interpreta la lluita per la vida com a competència mercantil i capitalista; el seu teòric principal va ser W.G. Sumner, que distingeix entre grup propi (in-group) i grup estrany (out-group).
- L'altra a Europa central : la lluita per la vida és entre els humans la lluita entre les races i, per derivació, la guerra entre pobles i estats.

Corrent inspirat en la Filosofia de la Historia de W. Hegel : l'escola més important és el marxisme. La història de la humanitat no és la història dels conflictes entre pobles i estats, sinó la història de la lluita de classes.

5.2. Les teories de la societat basades en el conflicte de classes

5.2.1. Desigualtats i àmbits socials principals

Per a molts autors les classes socials són la forma més important de desigualtat. Durant la segona meitat del segle XIX i la primera del XX, el conflicte de classes ha estat la qüestió dominant en les societats industrials.

- Desigualtats NO estructurades socialment : desigualtats en salut, en el nombre de fills, en les probabilitats del suïcidi, en els gustos musicals, en la simpatia, etc.
- Desigualtats estructurades socialment : desigualtats socials.
 - Desigualtats estructurants : que serveixen de pauta o criteri (sexe, gènere, edat, característiques ètniques)
 - Desigualtats estructurades : estratificació social.
 - Culturals : el coneixement, desigualtats en coneixements amb utilitat econòmica (desigualtats de professió)
 - Econòmiques (conjunt d'activitats destinades a la producció de béns i serveis) : la riquesa. El desenvolupament de l'economia depèn del de la cultura. La desigualtat de capital i la desigualtat professional són les desigualtats econòmiques més importants.
 - Comunitàries (les socials en sentit estRICTE : conjunt d'activitats orientades directa o indirectament a la reproducció i al consum) : l'estil de vida, l'honor o prestigi, estatus. L'estatus social depèn de la renda i la riquesa. La desigualtat social a la comunitat es centra en les famílies i no en els individus.
 - Polítiques (control conscient dels àmbits anterior o, posada en comú de recursos per a l'èxit d'objectius comuns) : el poder

5.2.2. La prevalença de l'economia en les societats modernes

El que els sociòlegs solen anomenar classes socials són, en realitat, classes econòmiques, ja que tenen el seu origen en la distribució dels dos factors productius principals, el treball i el capital.

5.2.4. Els crítics de les teories marxistes

Incompliment de les prediccions marxistes :

- no hi havia desaparició, sinó com a mínim permanència de les velles classes mitjanes;
- es registrava una tendència contrària a la polarització, el creixement dels empleats i professionals (noves classes mitjanes)
- no es veia cap tendència envers una pauperització més gran, sinó en tot cas cap a l'augment del benestar de les classes obreres.

5.2.5. La teoria classista de la societat de Ralf Dahrendorf

En l'origen del conflicte de classes hi ha les relacions de domini que es donen en el procés de producció, que constitueixen les arrels estructurals del conflicte.

Fases del desenvolupament :

- els grups són encara allò que hegelians i marxistes solen anomenar grups en si: per les seves posicions socials tenen interessos diferents, però aquests interessos són encara latents, no han arribat a la consciència ni han estat elaborats i articulats.
- es produeix l'epifania o manifestació d'aquests interessos latents; els grups en si es converteixen en grups per a si i la presa de consciència condueix a l'organització de grups d'interessos.
- es desencadena el conflicte entre els grups organitzats.

Mesures contra els conflictes de classe :

- la repressió : una solució que es pretén radical però que és en realitat vana i perillosa.
- la regulació : no elimina els conflictes, però en disminueix la violència canalitzant les energies dels participants.
- s'estableixen certes regles de procediment per a dirimir les diferències, unes regles de joc a les quals s'atenen els actors, s'estableixen sistemes de representació, es reconeix als representants el poder de negociació.
- el conflicte es regula en el seu plantejament i en la seva resolució, i en les societats democràtiques la lluita de classes es converteix literalment en una institució, és a dir, en un procés social que segueix unes normes establertes i acordades.

5.2.6. La polèmica recent: marxistes enfront de weberians

En els nous plantejaments, en lloc de les antigues teories apareix l'anàlisi de classe, que és l'estudi empíric dels efectes de les classes no sobre l'evolució i el desenvolupament de les societats en el seu conjunt, ni molt menys de la societat

humana en general, sinó en diversos àmbits de la vida social, com l'àmbit de la subjectivitat (classe subjectiva, imatge de classe, consciència de classe), o el dels comportaments socials (estils de vida) i polítics (vot). O, en terminologia marxista, dels processos de consciència i formació organització de classe.

PRESENTACIÓ PAC 2 - NOTICIA PER L'ANÀLISI - MODULS III i IV :

Aquestes línies d'anàlisi són per oferir-vos unes guies que us facilitin l'anàlisi. No s'han de realitzar totes les línies proposades, sinó cal escollir-ne una i fer-ne un anàlisi.

Línies d'anàlisi

- En el mòdul 3 es presenten diversos agents de l'ordre social com poden ser la família, el sistema educatiu o el mercat de treball. Després de la lectura dels materials, quines formes pren aquest ordre social quan es tracta d'immigrants ?
- Podríem aplicar el concepte de discriminació social del mòdul 3 (pp 55-59) per entendre la situació dels immigrants a Espanya?. Pots recuperar conceptes dels dos primers mòduls com Autoritat, ideologia i/o control social ?
- Utilitzem quotidianament una certa definició de conflicte social per encarar el problema de la immigració?. Com et podrien ajudar conceptes com conflicte latent i conflicte manifest per entendre la relació amb la immigració a Espanya?
- Molt relacionat amb el concepte de discriminació social, podríem parlar en aquest cas de desigualtats socials (pp 40-42, mòdul 4). Es suficient el concepte de classe social econòmica (pp, 43) per entendre la problemàtica de la immigració ?

El Periódico de Catalunya, 25 de enero 2002

Interior prepara un centro para los inmigrantes de Fuerteventura que simula una prisión

Un viejo cuartel reformado acogerá en 26 celdas a 320 extranjeros sin documentación

TOMÁS BÁRBULO | Fuerteventura

Muros de cuatro metros de alto coronados con alambre de espino, celdas para 16 personas cerradas con barrotes, ventanas con planchas de hierro agujereadas para dejar pasar hilos de luz, patios separados por paredes erizadas de alambradas... Éstos son algunos de los detalles del proyecto provisional del centro que el Ministerio del Interior ha comenzado a habilitar en Fuerteventura, mediante la reforma de un cuartel, para internar a los inmigrantes africanos que desde hace más de dos años son hacinados en la vieja terminal del aeropuerto. El Gobierno cree que la obra estará lista en dos meses.

Hace 15 días, el arquitecto Jorge Sastre fue convocado por el director insular de la Administración del Estado, Ramón Paniagua, a una reunión con el comisario de policía, Jesús Redondo, y un constructor para inspeccionar el antiguo cuartel de la Legión de El Matorral, frente al aeropuerto. Allí le plantearon que remozara los barracones del acuartelamiento para cobijar a los inmigrantes del aeropuerto, cuyas condiciones de internamiento han provocado numerosas denuncias. Sastre aceptó y el ministerio tramitó un 'expediente de emergencia'. Esto implica, entre otras cosas, que aún no existe un contrato firmado y que proyecto y obra avanzan a la vez.

'La solución que se planteó era más idílica que ésta de ahora', recuerda el arquitecto. 'Se trataba de que los extranjeros convivieran en mejores condiciones que en el aeropuerto'. El estudio de Sastre elaboró un boceto y lo envió a Interior. Cuando se lo devolvieron, había sufrido un cambio drástico: 'El nuevo criterio consistía en dividir a los internos en grupos pequeños, para controlarlos mejor'.

Celdas de 31,5 metros

Fueron diseñadas 18 celdas, de 31,5 metros cuadrados, para albergar en cada una a 16 hombres en literas. El frente dará a un pasillo y estará cerrado por una reja a través de la cual podrán mirar el televisor colocado sobre la celda de enfrente, donde se pretenden emitir 'vídeos educativos'. Al fondo serán instalados dos lavabos y, cerrados por tabiques sin puertas, un retrete y una ducha. Habrá una ventana con barrotes, sellada con una plancha metálica horadada para que entren rayos de sol.

Para evitar fugas, las ventanas sólo podrán ser accionadas desde el exterior. Con el fin de que los internos no puedan obtener materiales con los que fabricar armas y usarlas contra sus compañeros o para lesionarse, las bombillas irán incrustadas en el techo y cubiertas por una rejilla, no habrá enchufes y las cisternas de los retretes estarán engastadas en la pared.

Las mujeres se alojarán en ocho celdas de 19 metros cuadrados, para cuatro internas cada una, sitas en otro barracón. En éste están previstas también tres dependencias de 12 metros cuadrados: una para el consultorio médico, otra para las entrevistas consulares y otra para Cruz Roja. Otro barracón albergará a los policías que custodiarán el complejo. Y otro más (en las antiguas duchas del regimiento) será el almacén.

Los inmigrantes podrán tomar el sol en cinco patios, a los que accederán por un pasillo cerrado y que estarán separados entre sí por paredes de dos metros erizadas de alambradas. En principio, el número de patios servirá para separar a las mujeres de los hombres y, entre éstos, a los subsaharianos de los marroquíes y a éstos, de los saharauis, para evitar conflictos. No está prevista la construcción de cocinas ni de comedores. Los internos seguirán alimentándose con el catering del aeropuerto. Deberán comer en bandejas, en las celdas o en el patio que les corresponda.

El perímetro del centro (1.000 metros cuadrados construidos y 2.082 al aire libre) aparece en los planos rodeado por un muro de cuatro metros, coronado por alambradas. Sastre define el proyecto como 'una mezcla entre un centro de acogida y uno de internamiento'. Los primeros, denominados CETI (Centro de Estancia Temporal de Inmigrantes) son de régimen abierto, y los segundos, llamados CIE (Centro de Internamiento de Extranjeros), son de régimen cerrado. Los CIE de Málaga y Valencia están en antiguos cuarteles y el de Madrid, en un complejo policial, aunque se estudia llevarlo al hospital penitenciario de Carabanchel, según fuentes de Interior.

El arquitecto cree que el proyecto definitivo para alojar a los extranjeros en el viejo cuartel de Fuerteventura, con los últimos retoques que aún puede introducir el Ministerio del Interior, estará listo en los próximos días. El coste estimado del proyecto es de 510.000 euros (casi 85 millones de pesetas).

INMIGRACIÓN Y CONFLICTO

Testimonio de un detenido

La Vanguardia, 18.03.2002

"He pasado días sin ver la luz"

Relato de David, un ghanés que estuvo 40 días recluido en el centro de El Matorral

SILVIA FERNÁNDEZ

Las Palmas de Gran Canaria.

Puedo decir que en este país no hay derechos humanos, si los hubiera no podrían tener a la gente en ese sitio de Fuerteventura, allí se está en muy malas condiciones, no es un lugar para acoger a nadie." Este lamento tiene nombre: David, un ghanés de 36 años en situación irregular que vivió durante 40 días en el polémico centro de retención de inmigrantes de la antigua terminal aeroportuaria de El Matorral.

LA VANGUARDIA - 03.40 horas -
18/03/2002

JUAN MEDINA / EFE
LOS PATRONOS, DETENIDOS. Los dos
patronos magrebíes que transportaron a los
17 inmigrantes subsaharianos el pasado
martes fueron detenidos y esposados

David llegó a Fuerteventura en junio pasado en una patera. Hoy vive con lo puesto en las calles de Las Palmas. Pernocta en el duro asfalto del parque de Santa Catalina con el cielo como techo y con la única ayuda de su fe, que le hace seguir adelante. La imagen de su mujer y de los dos hijos que dejó en Ghana para emprender la fallida aventura hacia Europa es la única visión que le retorna a la realidad cuando la desesperación lo invade.

En su testimonio sobre el centro de Fuerteventura, donde convivió con unos 350 inmigrantes más, encuentra confirmación todo lo denunciado por las organizaciones humanitarias. Para David, la antigua terminal del aeropuerto era como una "prisión" en la que uno deja de existir durante 40 días. "No sientes nada, no haces nada, no hablas con nadie, no te preguntas nada, te limitas a despertarte y a volver a dormir, y así un día tras otro", recuerda con la mirada perdida.

Él, en Fuerteventura, optó por rezar. Lo mismo que hace ahora cada mañana cuando abre los ojos y despierta en Las Palmas. "Pedía y pido a Dios que escuche nuestro lamento y nos ayude, pero todavía seguimos sufriendo", se queja. En la antigua terminal "no había aire, era una sola habitación en la que no entraba la luz y además, si te encontrabas mal, te daban Panadol".

Este ghanés era sargento en el Ejército de su país y, según afirma, estudió leyes en la academia militar. Durante su estancia, David asegura que jamás en el centro vio o habló con un abogado y que tampoco pudo contar su situación a ningún representante de una ONG. "Sólo había una chica de Cruz Roja, que se llamaba Fátima, que hablaba un buen inglés y que entraba pero que no podía ayudarnos porque éramos muchos", relata.

Para David lo único positivo del centro de retención de Fuerteventura era la comida: "A la mañana, pan y té; al mediodía, arroz y, algunas veces, pollo", explica. El trato policial fue bueno: "No teníamos problemas con la policía, en todo momento se portó bien con nosotros", asegura.

Transcurridos casi dos meses desde su llegada y una vez trasladado a Las Palmas, David desea ahora volver a su país. Reconoce que allí vivía mejor. "Venir aquí ha sido una pérdida de tiempo y de dinero, yo no quiero volver a pensar en Europa", asegura. "En Ghana todo el mundo dice Europa, Europa, Europa, pero están tirando sus vidas porque aquí no hay oportunidades."

Piensa que quizás todo iría mejor en Madrid y Barcelona, que eran su destino inicial, y donde considera que sería más fácil encontrar un trabajo. Pero ahora no puede viajar porque no tiene dinero ni posibilidad de conseguirlo. David lamenta diariamente el rumbo que tomó su patera.

CORRECCIÓ PAC2 (Consultor: Jordi Sanz Porrás):

Sense correcció.